

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Факультет будівництва та архітектури
Кафедра архітектури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з НВР ЛНУП

_____ професор Віталій Боярчук

“ _____ ” _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АКАДЕМІЧНИЙ ЖИВОПИС»

(назва навчальної дисципліни)

РВО Перший бакалаврський рівень

Ступінь вищої освіти **«Бакалавр»**

Галузь знань **02 «Культура і мистецтво»**

спеціальність **022 «Дизайн»**

ОПП **«Дизайн середовища»**

Львів 2024

Робоча програма дисципліни Академічний живопис
для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн»
рівень вищої освіти «Бакалавр» I-II курсу
Розробники: ст. викладач Степан ПІСЬО

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри архітектури
Протокол від "...." ..... 2024 року № ...

Завідувач кафедри: др. мист., професор _____ Романа КЮНЦЛІ
(підпис)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії (ради)
факультету будівництва та архітектури ЛНУП

Протокол від "...." ..... 2024 року № ...

Голова методичної комісії: к.т.н., в. о. професора _____ Андрій МАЗУРАК
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти

Рівень вищої освіти: Бакалавр

Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність: 022 «Дизайн»

Характеристика навчальної дисципліни: Нормативна (за вибором)

Кількість кредитів - 6

Загальна кількість годин - 180

Вид контролю: залік, іспит, згідно навчального плану

Співвідношення кількості годин аудиторних занять та практичних до загальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 50 %

для заочної форми навчання – 21,6 %

Анотація дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є «Академічний живопис» як напрямок образотворчого мистецтва, що розвиває інтелект, формує відчуття гармонії, пластики та кольору.

Живопис – вид образотворчого мистецтва, твори якого виникають з допомогою фарб, що наносяться на різні поверхні. Живопис використовує тон, колір, світлотінь і фактуру, оперує композицією. Він є важливим засобом художнього відображення та тлумачення дійсності, має глибокий соціальний зміст і різноманітні ідеологічні функції.

Курс навчання живопису полягає в розвитку здатності зображувати на площині видимі предмети в природі. Ставлячи завданням навчити студентів правдивому відображенню дійсності, застосовуючи метод навчання живопису на всебічному вивченні природи.

Програма намічає шлях, яким має йти вивчення: від найпростіших геометричних тіл як основи всіх існуючих форм через аналіз форм мертвої і живої природи. До найскладнішого – людини.

Метою викладання навальної дисципліни «Академічний живопис» є:

- відображення видимої (об'єктивної) реальності;
- досягнення живописної грамоти;
- вільне володіння живописними навиками;
- освоєння прийомів творчого пошуку в розв'язанні практичних завдань;
- освоєння різних технік виконання, технологій живописних матеріалів;
- розвиток образотворчого мислення, що є необхідним для творчої діяльності в усіх видах образотворчого мистецтва.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Академічний живопис» є:

- надання студентам розуміння основних засад живописної грамоти;
- аналітичний підхід до вирішення живописних завдань;
- послідовність отримання живописних знань від найпростішого до складного, від загального до деталей і навпаки від деталей до узагальнення;
- поетапність навчання: кожне наступне завдання ґрунтується на досвіді набутому попередньо.

Навчання академічному живопису має всебічно сприяти засвоєнню основного арсеналу засобів, живописних прийомів, спираючись на багатолітній досвід поколінь сучасних викладачів академічного живопису, враховуючи наочний приклад митців-класиків світового живопису. Програмні завдання розташовуються в методичній послідовності, вирішуючи найрізноманітніші

завдання як в процесі навчання в аудиторії, так і в подальшій творчій та фаховій роботі.

2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Академічний живопис» є перехідною ланкою від теорії через практичну роботу до технічного виконання, здатне здійснювати колористичне рішення як практичних аудиторних завдань, так і майбутнього дизайн-об'єкта. В професійному середовищі, має розбиратись у стадіях здобутку успіху в професійній кар'єрі, зважаючи на новочасні тенденції ринку праці, проводити дослідження, обирати належну бізнес-модель і готувати бізнес-план професійної роботи у галузі дизайну.

Матеріали та обладнання для живопису. Живопис, його види та засоби виразності. Натюрморт, як один із жанрів живопису. Види натюрмортів. Правила складання натюрморту. Компонування натюрморту на площині паперу в перспективному скороченні та пропорційному співвідношенні предметів натюрморту. Основні поняття теми: живопис, натюрморт, композиція, перспектива, пропорції.

В міру виконуваності практичних завдань студентів, викладач індивідуально обговорює і визначає комплекс завдань для аудиторної та самостійної роботи.

Завдання за темою:

Розділ 1. Живопис натюрморту

Тема 1. Виконання ахроматичного натюрморту з трьох гіпсових геометричних фігур.

Натюрморт - цілісність групи предметів

Тема 2. Виконання натюрморту з трьох побутових предметів однакового за кольором, але різної насиченості.

Тема 3. Натюрморт з складних за формою предметів у інтер'єрі, контрастних за кольором і тоном в природньому освітлені.

Живопис предметів складної форми та оточуючого їх середовища

Тема 4. Натюрморт з складних за формою і забарвленням предметів на нейтральному фоні.

Складний тематичний натюрморт з елементами інтер'єру

Тема 5. Натюрморт з складних за формою предметів фактурою і тоном.

Тема 6. Натюрморт з білим предметом на кольоровому тлі.

Розділ 2. Живопис - цілісність групи предметів

Тема 1. Складний натюрморт з передачею фактури предметів та елементів інтер'єру.

Тема 2. Національні особливості використання кольору в живописних роботах. Виконати з обраної теми національної колористичної гамми роботу.

Тема 3. Натюрморт з складних за формою предметів у інтер'єрі контрастних за кольором і тоном.

Формування програмних компетентностей

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми дисципліна «Академічний живопис» забезпечує низку компетентностей, яких студенти мають досягти відповідно до спеціалізації 022 Дизайн:

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
СК 08.	Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.
СК 09.	Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису (за спеціалізаціями).

РПН 11.	Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.
РПН 19.	Розробляти та представляти результати роботи у професійному середовищі, розуміти етапи досягнення успіху в професійній кар'єрі, враховувати сучасні тенденції ринку праці, проводити дослідження ринку, обирати відповідну бізнес-модель і розробляти бізнес-план професійної діяльності у сфері дизайну.

3. Структура навчальної дисципліни.

Назва тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
	Рік підготовки 1 семестр 2						Рік підготовки 1 семестр 2					
	Розділ 1. Живопис натюрморту											
Тема 1	4		2			2	4		2			8
Тема 2	8		4			4	8		2			10
Тема 3	12		8			4	12		2			12
Тема 4	18		10			8	18		2			14
Тема 5	24		12			12	24		4			14
Тема 6	24		12			12	24		4			16
Залік												
Разом за 2 семестр	90		48			42	90		16			74
	Рік підготовки 2 семестр 3						Рік підготовки 2 семестр 3					
	Розділ 2. Живопис - цілісність групи предметів											
Тема 1	16		12			4	16		4			12
Тема 2	20		14			6	20		4			12
Тема 3	24		16			8	24		8			20
Іспит	30					30	30					30

Разом за 3 семестр	90		42			48	90		16			74
Усього годин	180		90			90	180		48			148

4. Теми практичних занять

1. Постановка натюрморту.
2. Вирішення формату та положення картинної площини.
3. Компонування зображення на папері.
4. Виконання підготовчих начерків.
5. Конструктивно-аналітична побудова натюрморту.
6. Кольорове рішення натюрморту фарбами.
7. Виявлення об'ємів предметів натюрморту.
8. Передача плановості натюрморту живописом.
9. Деталізація та завершення роботи над постановкою.

Розділ 1. Живопис натюрморту

Практична робота 1. Виконання ахроматичного натюрморту з трьох гіпсових геометричних фігур на нетральному тлі. Виконується на папері формату А-3, акварельними, гуашевими або акриловими фарбами. Скомпонувати на листі та написати композицію передавши об'єм фігур елементами світлотіні, відтворивши “найбільше світло – найбільша тінь”, ахроматичними кольорами.

Практична робота 2. Виконання натюрморту з трьох побутових предметів однакового за кольором, але різної насиченості. Формат А-3, папір, акварель, гуаш, акрил. Скомпонувати натюрморт на листі паперу передати об'єм предметів кольором, зважаючи на тон світлотінь.

Практична робота 3. Натюрморт з предметів контрастних за кольором в природньому освітленні. Формату А-3, акварель, гуаш, акрил. Вивчити явища колірного контрасту, скомпонувати, написати зображувані предмети у форматі, передавши взаємовплив теплих і холодних кольорів.

Практична робота 4. Натюрморт з складних за формою і забарвленням предметів на нейтральному фоні. Формат А-3, в техніці акварель, гуаш, акрил, показати в роботі кольорові рефлекси, передати особливості освітлення предметів, силуетне рішення на фоні світла, звернути увагу на колір рефлексів.

Практична робота 5. Натюрморт з складними формами, фактурою і тоном. Створення живописного натюрморту — це чудова можливість для художника дослідити складність форм і текстур. Ось кілька порад, які допоможуть вам створити вражаючу роботу:

- Оберіть предмети з цікавими формами, такі як керамічні вази, металеві прилади або фрукти. Різноманітність текстур додають глибини композиції. Розмістіть предмети гармонійно, використовуючи правило третин для досягнення балансу. Спробуйте різні ракурси для найкращого візуального ефекту.
- Підкресліть відчуття поверхні предметів, експериментуючи з техніками пензля. Наприклад, передайте гладкість кераміки або шорсткість дерева.
- Визначте джерело світла і спостерігайте за світлотінями. Використовуйте темні і світлі відтінки одного кольору для об'ємності, створюючи плавні переходи між світлом і тінню.
- Обирайте контрастні кольори для виділення предметів. Яскраві акценти на нейтральному фоні можуть створити сильний візуальний ефект.
- Виберіть простий чи текстурований фон, щоб підкреслити предмети та додати емоційного настрою до композиції.
- Перегляньте роботу і додайте дрібні деталі, які підкреслять текстуру і тон, такі як відблиски або легкі тіні.

Практична робота 6. Натюрморт з білим предметом на кольоровому тлі.

Показати в роботі кольорові рефлекси, передати особливості освітлення предметів, силуетне рішення на кольоровому фоні, звернути увагу на колір рефлексів. Знайти живописне вирішення. Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому. Узагальнити та завершити роботу.

Розділ 2. Живопис - цілісність групи предметів

Практична робота 1. Складний натюрморт з передачею фактури предметів та елементів інтер'єру. Скомпонувати на форматі, побудувати з урахуванням перспективи, написати в кольорі з передачею характер освітленості інтер'єру. Методично виконати роботу над групою предметів складної форми, відтворити кольорові та світлотіньові співвідношення натюрморту, повітряну перспективу в натюрморті та передати об'єм предметів натюрморту кольором і тоном.

Практична робота 2. Національні особливості використання кольору в живописних роботах. Ознайомитися із національними особливостями використання кольору в живописних роботах. Зробити перегляд репродукцій, зразків національного вбрання, предметів побуту етнічного характеру. Вибрати регіональний колорит національної кольорової гамми в роботі. Виконати з обраної теми, колористичної гамми роботу. Для виконання завдання використовуються фарби: акварель, гуаш, акрил, плоскі широкі пензлі, палітра, лист паперу формату А3.

Практична робота 3. Написання натюрморту — це захопливий процес, який дозволяє поєднати техніку живопису з творчістю. Для створення натюрморту з складними формами предметів у контрастних кольорах, дотримуйтеся цих порад:

1. Почніть з підбору різноманітних предметів, які мають цікаві форми. Це можуть бути керамічні глечики, металеві елементи, фрукти чи овочі. Виберіть предмети, що взаємодіють за формою та текстурою, створюючи візуальну динаміку.
2. Розмістіть предмети так, щоб вони взаємодіяли один з одним. Використовуйте правило третин: розміщуйте основні елементи не в центрі, а на перетині умовних ліній, щоб створити гармонійний баланс. Пробуйте різні ракурси, щоб знайти найвдаліше рішення.
3. Виберіть кольори, які будуть контрастувати між собою. Наприклад, поєднання глибоких синіх і теплих жовтих тонів може створити враження

емоційної напруги. Слідкуйте за тим, щоб кольори не лише контрастували, а й доповнювали один одного.

4. Правильне освітлення грає ключову роль у створенні натюрморту. Виберіть джерело світла (наприклад, вікно), яке підкреслить форму предметів і створить динаміку світлотіні. Використовуйте світлі і темні тони, щоб надати об'ємності.
5. Звертайте увагу на текстури предметів. Відображення блиску на глянцевих поверхнях, матовість кераміки або шорсткість фруктів може зробити вашу роботу більш живою. Використовуйте різні техніки пензля, щоб передати ці деталі.
6. Не забувайте про фон. Простий і нейтральний фон допоможе акцентувати увагу на основних предметах. Але ви також можете експериментувати з текстурованими або кольоровими фонами, щоб підсилити загальний ефект.
7. Після завершення основної роботи перегляньте натюрморт. Додайте деталі, які зроблять його більш живим. Можливо, варто додати трохи світла на груші або відблиск на пляшці.

Створення живописного натюрморту — це можливість виразити свою індивідуальність і креативність. Не бійтеся експериментувати з формами, кольорами та текстурами, і ви створите унікальний твір, який розкриє ваш художній стиль. Пам'ятайте, що створення живописного натюрморту — це процес, що вимагає терпіння та практики. Експериментуйте з формами, фактурами та тонами, і ви створите унікальний твір, який відобразить вашу художню індивідуальність.

5. Завдання для самостійної роботи

Живопис натюрморту

Самостійна робота 1. Етюди предметів простих геометричних форм.

Натюрморт - цілісність групи предметів

Самостійна робота 2. Натюрморт з простих за формою предметів домашнього вжитку.

Декоративний живопис натюрморту

Самостійна робота 3. Живописні етюди предметів домашнього вжитку.

Живопис предметів складної форми та оточуючого їх середовища

Самостійна робота 4. Тематичний натюрморт з елементів домашнього вжитку з виявлення фактур.

6. Система бонусів

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять, виставкова участь у фестивалях та конкурсах.

7. Методи навчання

- 1. Словесні методи:** (розповідь, пояснення, бесіда).
- 2. Наочні методи:** ілюстрації (картинки, моделі, малюнки тощо), демонстрування.
- 3. Практичні методи:** індивідуальні роботи, моделювання.

8. Методи контролю

- 1. Усне опитування** (індивідуальне, аналіз відповідей студентів).
- 2. Письмова аудиторна та поза аудиторна перевірка** (виконання рисунків, підготовка різних відповідей, самостійні роботи з конкретних завдань тощо).
- 3. Практична перевірка** (рішення професійних завдань).

9. Розподіл балів і поточний контроль

Розділ 1					
Поточне тестування та самостійна робота					
Практичні роботи		Практичні роботи		Підсумковий контроль	Сума
П. р. 1	П. р. 2	П. р. 3	П. р. 4		
15	15	15	15		
П. р. 5	П. р. 6			залік	

20	20				100
Розділ 2					
Поточне тестування та самостійна робота					
Практичні роботи				Підсумковий контроль	Сума
П. р. 1	П. р. 2	П. р. 3		екзамен	
15	15	20		50	100

10. Методичне забезпечення

Книжкова література і навчальні посібники: методичні матеріали до індивідуальних занять; навчально-дослідні завдання; методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

11. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. - К., «Вища школа», 2002.
2. Михайленко В.Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навчальний посібник/ В.Є. Михайленко - Київ : Каравела, 2015.
3. Печенюк Таміла. Кольорознавство./Т.Печенюк – К.: ГраніТ, 2009. – 190 с.
4. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015
5. Шпак В.О. Основи живопису. Акварель. Навчальний посібник. – Київ, 2013. – 256 с.: іл.

Додаткова література:

6. Антонович Є.Л., Шпільчак В.Л. Малюнок і живопис Методичні рекомендації. - К., 1990.

7. Жаворонков П.В. Рисунок. Методи зображення на площині: методичний посібник. Вижниця: Черемош, 2014

8. Гулей О.В. Декоративно-прикладне мистецтво: навчальний посібник. Суми: ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012.